

BYWAŁY (22) *part praet act*

a jasne.

sg m N bywały (11). ◊ I bywałym (1). ◊ pl N m pers bywali (7). subst bywał(e) (1). ◊ G bywałych (1). ◊ I m bywał(e)mi (1).

Sł stp notuje, Cn s.v. bywalec, Linde XVI – XVIII w.

1. *Obracający się w świecie; biorący udział w różnych wydarzeniach* (5) : Vczyni fię [hultaj] rzekomo páchołkiem fluzáłym/ Y dobrym towárzyfzem dáleko bywałym. *KlonWor* 26.

bywały w czym (3) : Iárosław Laski Woiewodá Sirádzki/ w wielkich fpráwach y pofelftwach rozmáitych bywały v polthronnych Pánow/ Cefárzow/ y Krolow/ w oyczýznie vmárl *BielKron* 424v, 422v; Dálekob y lepiej miły Bachufie ábyś fię ná ten czás rozmawiał z ludźmi Rycerfkiami/ álbo też z ludźmi w cudzych kráioch bywałemi *RejZwierc* 160.

W przen (1) :

bywały w czym (1): Práwie iże nie nowy [miecz]/ pátrzcíe iák rdzewiály/ Znáć że dobry y w wielkich potrzebách bywały. *WyprPl* Bv.

2. *Biegły, doświadczony, znający się na rzeczy, obyty; gnarus Calep, Cn; experiens, peritus, trimma Calep; callidus, conscius, expertor, expers, expertus, notus, prudens, sagax, versatus Cn* (17) : Bywáli ludzie do rády dobrzy. *RejZwierc* 163v *marg [idem]* Aaa 3; Zeglarze bywáli Wfzyftek fwiát iáko wielki kołem obiecháli, *KochPieś* 2; *KochPropKKoch* 3; *Calep* 393a, 459b, 783b; Widzę żeś młódzieniec bywały: Máfzże iuż ná tę woynę iechác vmyfł cáły? *WyprPl* A3v; *KlonFlis* F2v.

bywały w czym (2): Czo vmieią vczynić niewiály [połózne]: chocia frzednie w tym bywale *FalZioł* V 34v; *Calep* 1086b.

Szeregi: »ćwiczony, bywały« (1): Trimma – wkazdei rzeczi czwiczoni bywáli, arcibiwaliecz. *Calep* [1086]b.

»bywały i doświadczony« (1): Triarii – Zołnierze biwali y dofwiatczeni, ktorzi wtrzeczei rocie będąc, przednieifzich meznie nástepiwfzi bronieli. *Calep* 1082b.

»mądry, bywały i językow fwiadomy« (1): Ale mądry/ bywały/ y ięzykow fwiadomy/ fam przes fię temu fnádny rozfádek dáć może *StryjKron* 95.

»stary a bywały« (4): Tákże Semiramis oná waleczna krolowa Bábilońka/ [...] nárádziwfy fię ftárych á bywałych krykfmanow/ kazálá iáko fwita bydlá wfzytki przed miálto ku woýskom nieprzyacielfkim podemglę wygnác *RejZwierc* 163v, 163v [3 r.].

Synonimy: 2. baczny, biegły, ćwiczony, doświadczony, mądry, nauczony, fwiadomy, umiętny, umiętny, wiadomy.

Cf **BYWAĆ, NIEBYWAŁY**